

resulteret i, i alt væsentlig er den rigtige Jordpris i Danmark, og det er den Pris, som jeg tror, vi maa prøve paa at faa frem til almen Nytte for de kommende Slægter.

Det er mig kun en ringe Trøst, at man fra flere Sider fremhæver, at Jordprisen forholdsvis er steget mindst. Jordprisen er dog den, der virker tungest i Landbruget. Medens den Prisstigning, der foregaar paa Driftsmidlerne, er af øjeblikkelig Art og Karakter og kan give Indtægt og Omsætning, er det for dyre Jordkøb en Tynge for vedkommende i hele hans Levetid. Naar jeg sammenligner den Pris, der gives for Jord, indkøbt til Husmandsbrug efter den gamle Lov, og den Pris, Jord udbydes til af offentlige Arealer, ligger der en Prisdifference, der drejer sig om mellem 3 og 4 Tusinde for Parceller af lignende Størrelse. I det frie Marked er der, trods alle Undtagelses-skøn og gunstige Køb, betalt 3 000—4 000, enkelte Gange op til 5 000—6 000 Kr. mere, for Parceller, end offentlig Jord af lignende Størrelse og Beliggenhed udbydes til. Derfor betyder Jordprisen saa meget.

Jeg er mellem dem, der mener, at naar den Reserve, jeg nævnte før, slipper op, er det nødvendigt at gaa til andre Forholdsregler, hvis man vil bevare Udstykningsmulighederne i det Omfang, vi har kendt dem i de senere Aar. Ellers vil Forholdet nødvendigvis blive dette, at man tilsvarende maa øge Statens Bidrag til Opkøb af Jord i det frie Marked til Udvidelse af den gamle Statshusmandslovs Rammer for i nogen Maade at bevare den sociale Ligevægt, hvis jeg maa bruge det Udtryk, mellem Landbruget og de øvrige Erhverv i vort Land. Jeg tror, at Rigsdagen maa tage sin Stilling til dette Spørgsmaal, hvis man betragter det at bibeholde et nogenlunde talstærkt Landbrug paa den Maade, at det er værd at ofre noget for, og jeg tror tillige, at man maa være klar over, at ved en Lovgivning, der kræver saa store Ofre, maa man sikre sig, at den virker i den rigtige Retning, det vil sige, at den ikke forskærtes paa den Maade, at det er andre i Landet, der tager Nytte af den end dem, man søger at hjælpe.

Det radikale Venstres Stilling til hele Spørgsmaalet om Ekspropriationens Nødvendighed og Fremgangsmaaden ved den er den samme, som den har været hidtil. Den er nu som før udtrykt i det Forslag, der i sin Tid blev fremsat af det radikale Venstres Landbrugsminister, det ærede Medlem Hr. Kr. Pedersen, om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug. Jeg vil da gerne prøve paa at

klare, hvilken Forskel der er mellem det den 5. Marts 1920 fremsatte Lovforslag og det her foreliggende af samme Art.

For det første indeholder det foreliggende Lovforslag den Udvidelse, at man kan gaa længere med Ekspropriationen overfor de enkelte Landbrug. Jeg tror ikke, det er noget stort Spørgsmaal. Retslig set er det uden Betydning, praktisk set betyder det overordentlig lidt. Retslig set er der ingen Grund til at sætte en Grænse mellem, om en Mand har en Ejendom til 49 000 Kr. eller til 51 000 Kr. Jordværdi; i begge Tilfælde er han lige god Landbruger og lige god Borger og har den samme Ret. Det er landbrugsmæssige og Hensigtsmæssigheds-Hensyn, der i denne Henseende skal diktere Grænsen, og paa dette Punkt kan vi altid forhandle os til Rette ud fra de Synspunkter, jeg har gjort gældende.

Den væsentligste Forskel og den stærkeste Udvidelse, som det foreliggende Forslag rummer i Forhold til det af mit Parti tidligere fremsatte, er den i § 5 foreslaaede Udvidelse af Ekspropriationsreglerne, naar det gælder Tillægsparceller til de saakaldte indeklemte Husmandsbrug. Her bevæger vi os om et Spørgsmaal, som baade er nyt i dansk Landbolovgivning, som er meget vidtrækkende, og som er overordentlig vanskeligt af Grunde, som jeg senere skal komme til.

Maa jeg først gøre et Par almindelige Bemærkninger om, hvad man opnaar ved Tillægsparceller til bestaaende for smaa Landbrugshuse. Man opnaar i mine Øjne ikke nær de sociale Goder, som man opnaar ved at oprette nye Brug. Man opnaar ikke at skabe flere Hjem i vort Land. Man opnaar heller ikke i al Almindelighed at bevare flere Mennesker ude paa Landet. Man opnaar ikke at modvirke Bolignøden eller Flugten fra Landet til Byerne, ikke nær i den Udstrækning som ved at oprette nye Hjem. I al Almindelighed kan man tillige sige, at de smaa og for smaa Landbrugshuse ogsaa har deres Betydning og i mange Retninger gør deres store Nytte ude paa Landet. Der er en Række Familier paa Landet, som er bedre stillede med et for lille Landbrug og delvis Lønarbejde end med et større Landbrug. Det at lave Landbrug efter Skema passer aldrig, der skal være noget til enhver, og de Mennesker, der bor derude, er saa forskellige, at det er rigtigt, at Uensartetheden ogsaa i Landbrugenes Form og Størrelse bevares. Dernæst har jeg Gang paa Gang set, hvordan man har haft et udmærket Skolested i et lille Landbrugshus derude; man har faaet sin